

ROZDZIAŁ 6

MODEL REAGOWANIA NA ZAGROŻENIA PIRACTWEM MIĘDZYNARODOWEGO TRANSPORTU MORSKIEGO

Rozdział szósty zawiera analizę inicjatyw w poszczególnych regionach oraz ich schematy. Autorka zaproponuje w nim również teoretyczny model zwalczania piractwa morskiego, który w jej ocenie pozwoli na skuteczną walkę z tym procederem, a tym samym pomoże zapewnić bezpieczeństwo transportu morskiego, które w XXI w. jest bardzo ważnym elementem niezakłóconego rozwoju i funkcjonowania każdego państwa.

6.1. Założenia ogólne modelu

Zasadniczym celem rozważań prowadzonych w tym rozdziale jest zbudowanie modelu reagowania państw, organizacji regionalnych i społeczności międzynarodowej na zagrożenia międzynarodowego transportu morskiego ze strony piractwa morskiego w analizowanych regionach współczesnego świata. Model ten będzie wynikiem analizy zestawień tabelarycznych oraz graficznych schematów opracowanych w oparciu o realne działania państw, organizacji regionalnych i społeczności międzynarodowej w celu zwalczania piractwa w badanych regionach. Opracowanie tabeli i schematów, a w konsekwencji zbudowanie modelu działań, jest **niezbędne z kilku powodów**.

Po pierwsze, opracowanie tabeli i schematów w poszczególnych regionach jest nieodzowne do ukazania, jakie inicjatywy i działania podejmują państwa, organizacje regionalne oraz społeczność międzynarodowa, dążąc do eliminacji współczesnego piractwa morskiego, a także pozwolą ocenić czy podjęte działania są skuteczne.

Po drugie, uzyskane wyniki z analizy tabel i schematów przyczynią się do znalezienia całego spektrum instrumentów, którymi posługują się, bądź nie posługują, a powinny to robić państwa, organizacje regionalne i społeczność międzynarodowa.

Ostatecznym wynikiem badań będą wnioski, które umożliwią zbudowanie takiego modelu reagowania, którego zastosowanie teoretycznie będzie gwarantować bezpieczeństwo międzynarodowego transportu morskiego, a tym samym wyeliminuje piractwo morskie z obszarów, gdzie jest ono obecne aktywne.

Model w nauce jest rozumiany, jako uproszczona – umyślnie i celowo – reprezentacja rzeczywistości, która ujmuje tylko część tej rzeczywistości, jest zaś pozbawiony wielu szczegółów i cech nieistotnych z punktu widzenia celów modelowania⁴⁴⁷. Konstruowany model można porównać do rzeczywistości uzyskanej w wyniku przeprowadzanych badań empirycznych oraz w wyniku analizy materiałów wewnętrznych badanych jednostek (tu regionów), jest więc ona w tym sensie opisowym konstruktem projektowym o charakterze normatywnym. J. Zieleniewski podkreślił, że „aby teoria była przydatna dla praktyki, trzeba, by jej zdania opisowo-wyjaśniające można było stosunkowo łatwo i bezbłędnie przekształcić w wytyczne działania”, dlatego głównym celem jego wykonania jest zrozumienie analizowanego przedmiotu i **wypracowanie rekomendacji**⁴⁴⁸, zaś w tym przypadku rekomendacją będzie **opracowanie modelu reagowania na konkretne zagrożenie, jakim jest piractwo**.

Model jest opisem (odwzorowaniem) materii świata realnego, który jednocześnie abstrahuje (pomija) cechy (**instrumenty**) uważane za nieistotne przy jego budowie⁴⁴⁹. Zbudowanie modelu właściwej reakcji na problem piractwa wymaga więc znalezienia takich **instrumentów zapobiegania strukturalnego** (świata realnego), które posiadają w swojej strukturze państwa, organizacje regionalne i społeczność międzynarodowa, oraz tych konkretnych **instrumentów zaangażowania bezpośredniego**, które te podmioty wykorzystują, bądź też powinny wykorzystywać do **zapobiegania i eliminowania piractwa morskiego**.

Dotychczasowe rezultaty prowadzonych rozważań w poprzednich rozdziałach pokazują, że zarówno przy opracowaniu tabel i schematów rzeczywistych działań w poszczególnych regionach, jak i przy budowaniu modelu reagowania, należy przede wszystkim wziąć pod uwagę instrumenty należące do **czterech płaszczyzn: politycznej, ekonomicznej, militarnej i prawnej**, które, w zależności od możliwości i potrzeb, powinny być realizowane na **trzech poziomach: na poziomie państwa** – chodzi o źródła piractwa, **na poziomie organizacji regionalnych oraz oraz globalnie** – **na poziomie społeczności międzynarodowej**.

⁴⁴⁷ P. Piela: *Modelowanie i symulacja systemów*, Zeszyty naukowe Akademii Morskiej w Szczecinie, Szczecin 2009, s. 6.

⁴⁴⁸ B. Glinkowska, *Modelowanie w procesach usprawniania organizacji-uwagi teoretyczno-metodyczne*, Repozytorium Uniwersytetu Łódzkiego, <http://hdl.handle.net/11089/286>, 25.10.2013.

⁴⁴⁹ R. Kolman: *Poradnik dla doktorantów i habilitantów*. Oficyna Wydawnicza OPO. Bydgoszcz 1994, s.89.

Wobec takich wniosków, **instrumenty zapobiegania strukturalnego** w poszczególnych tabelach i schematach oraz w modelu reagowania, **będą obejmować inicjatywy** polityczne, ekonomiczne, militarne oraz prawne państw, organizacji regionalnych i społeczności międzynarodowej globalnie, a które poprzez fakt występowania oddziałują przewencyjnie, tworzą podstawy prawne, a także będą mogły wprowadzać stabilizację danego państwa, a tym samym systemowo i stopniowo wykorzeniać oraz eliminować piractwo morskie.

Analogicznie, **instrumenty zaangażowania bezpośredniego**, w poszczególnych tabelach i schematach oraz w modelu reagowania, powinny odzwierciedlać **konkretne poczynania**, polityczne, ekonomiczne, militarne i prawne poszczególnych państw, organizacji regionalnych oraz społeczności międzynarodowej globalnie, mające na celu wyeliminowanie piractwa morskiego.

Zatem, poszukiwanie spektrum rozwiązań i decyzji przyjętych w **instrumentach zapobiegania strukturalnego** do budowy modelu dotyczyć będzie *de facto* kompozycji składowych elementów poszczególnych instrumentów obecnych w państwach, organizacjach regionalnych oraz społeczności międzynarodowej badanych regionów, a przedstawionych w tabelach i na schematach.

Do poszczególnych **składowych instrumentów zapobiegania strukturalnego na poziomie państw** można zaliczyć następujące instrumenty:

- **polityczne** – bezpośrednie decyzje rządów dotyczące podjęcia działań zwalczających piractwo, decyzje o wydzieleniu stałych sił zbrojnych do walki z nim, decyzje o przystąpieniu do organizacji regionalnych mających na celu zwalczanie piractwa, polityczna zgoda na udział sił międzynarodowych spoza regionu do walki z piractwem;
- **militarne** – posiadanie sił zbrojnych zdolnych do skutecznej walki z piractwem na lądzie i morzu;
- **ekonomiczne** – decyzje o tworzeniu programów ekonomicznych i socjalnych przez rządy z zamiarem tworzenia miejsc pracy dla ludności regionów, z których rekrutują się piraci;
- **prawne** – posiadanie rozwiązań prawnych umożliwiających ściganie piratów na wodach wewnętrznych i terytorialnych oraz terytorium lądowym przez siły własne a także innych państw regionu i sił międzynarodowych, posiadanie skutecznego aparatu sądownictwa do sądzenia podejrzanych o piractwo.

Do składowych **instrumentów zapobiegania strukturalnego na poziomie organizacji regionalnych**, należy zaliczyć następujące instrumenty:

- **polityczne** – decyzje podejmowane na poziomie regionalnych organizacji związane z możliwością zaangażowania się w zwalczanie piractwa;

- **militarne** – decyzje o współpracy i o prowadzeniu wspólnych operacji wojskowych zwalczających piractwo;
- **ekonomiczne** – podejmowanie decyzji o tworzeniu regionalnych programów wzajemnej pomocy partnerskiej w postaci programów pomocowych mających na celu poprawę sytuacji ekonomicznej lokalnych mieszkańców, z których rekrutują się potencjalni piraci;
- **prawne** – decyzje o inicjowaniu współpracy w aspekcie prawnej, pomocy i konsultacji oraz edukacji lokalnych społeczności.

Do składowych **instrumentów zapobiegania strukturalnego społeczeństwa międzynarodowej** (spoza regionu i globalnie) można zaimplementować instrumenty:

- **polityczne** – rezolucje Rady Bezpieczeństwa ONZ i innych organizacji spoza regionu dotyczące zwalczania piractwa w regionach jego występowania, umożliwiające zaangażowania się społeczności międzynarodowej, decyzje o programach wprowadzania demokracji, odbudowy i rozwoju państw pochodzenia piractwa, powoływanie organizacji międzynarodowych mających za zadanie zwalczanie piractwa, aktywny udział w organizacjach regionalnych państw spoza regionu;
- **militarne** – decyzje o wydzieleniu zespołów do szkolenia sił resortów siłowych przeznaczonych do walki z piractwem w państwach jego występowania, decyzje o tworzeniu międzynarodowych sił morskich zdolnych do walki z piractwem;
- **ekonomiczne** – decyzje o międzynarodowej pomocy w postaci programów reform gospodarczych i pomocy finansowej dla państw, z których rekrutują się piraci;
- **prawne** – decyzje o powstawaniu programów związanych z prawną pomocą państwom chcącym zwalczać piractwo i rozbójnictwo na morzu oraz edukacją prawną społeczeństwa.

Natomiast do elementów składowych **instrumentów zaangażowania bezpośredniego** analizowanych **państw**, które można zaadaptować do modelu zaliczają się instrumenty:

- **polityczne** – przystąpienie i aktywne członkostwo w organizacjach zwalczających piractwo, organizowanie konferencji krajowych mających na celu wypracowanie rozwiązań dotyczących zwalczania piractwa, zwracanie się do społeczności międzynarodowej o pomoc;
- **militarne** – szkolenia własnych sił i prowadzenie ciągłych lub ograniczonych w czasie, operacji resortów siłowych przeciwko piratom w obrębie własnej jurysdykcji;

- **ekonomiczne** – wdrażanie konkretnych programów ekonomicznych mających na celu tworzenie miejsc pracy oraz pomoc socjalną (adekwatnie do potrzeb społeczeństw, z który rekrutują się piraci);
- **prawne** – faktyczne, skuteczne ściganie, stawianie przed sądem i wymierzanie kar piratom działających na terytorium lądowym oraz wodach wewnętrznych i terytorialnych oraz odpowiedzialnych za rozbójnictwo morskie.

Składowymi **instrumentów zaangażowania bezpośredniego na poziomie organizacji regionalnych** w ocenie autorki powinny być instrumenty:

- **polityczne** – uruchamianie wspólnych inicjatyw regionalnych w postaci konferencji, szkoleń, spotkań na poziomie różnego szczebla, mających na celu podwyższenie świadomości poszczególnych państw na zagrożenia bezpieczeństwa transportu morskiego przez piractwo, poprawę regionalnej współpracy w tym zakresie; tworzenie i aktywna działalność w organizacjach regionalnych mających na celu walkę z piractwem;
- **militarne** – prowadzenie regionalnych szkoleń, ćwiczeń i operacji dwu lub wielostronnych, mających na celu wspólne, regionalne zwalczanie aktów piractwa;
- **ekonomiczne** – aranżowanie i wdrażanie programów pomocowych skierowanych do biedniejszych państw regionu w celu wyrównywania potencjału ekonomicznego, a tym samym zmniejszenia nierówności w regionach rekrutacji piratów;
- **prawne** – stała współpraca operacyjna w zakresie kreowania jednolitych regulacji prawnych oraz ich interpretacji, a także pomoc w tworzeniu struktur sądownictwa, prowadzona na poziomie organizacji regionalnych w celu efektywnego zwalczania piractwa morskiego.

Do składowych **instrumentów zaangażowania bezpośredniego społeczności międzynarodowej** globalnie można zaliczyć poniższe instrumenty:

- **polityczne** – inicjowanie międzynarodowych konferencji dotyczących piractwa, zwoływanie Zgromadzenia Ogólnego ONZ w celu uchwalania rezolucji dotyczących zwalczania piractwa lub posiedzeń specjalnych innych organizacji w kwestii bezpieczeństwa transportu morskiego (IMO, UE), inspirowanie organizacji międzynarodowych, regionalnych i poszczególnych państw do uczestnictwa w misjach humanitarnych, militarnych i pomocowych dla państw będących źródłem piractwa, jak również prowadzenie dialogu politycznego z rządami tych państw;
- **militarne** – prowadzenie bezpośrednich operacji wojskowych w celu zwalczania piratów oraz ochrony międzynarodowego transportu morskiego